દેશી રાજ્યોમાં ટેક્સ્ટ બુક્સ, ઇનામ અને લાયબ્રેરી
માટે મંજુર થએલો અને કેળવણી ખાતાના
અધિકારી સાહેબો તેમજ વિદ્વાન સદ્‌ગૃહસ્થોના
ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલ.

ત્રીજા ધોરણનો

મુખગણિત શિક્ષક ભા. ૪

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

છાપનાર—નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.
છાપવાનું ઠેકાણું—"શંકર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, ચૌટાના પુલપર
ટોકી પાસે-સુરત.

નવી સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૧૦ પ્રત ૩૦૦૦

સંવત ૧૯૮૦] [સને ૧૯૨૪
કિંમત રૂ. ૦-૨-૬ પોસ્ટેજ જુદું

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે નં. B. A. P. ૬૫ તા. ૧૪-૧૧-૧૯ થી.

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧, કિંમત સાડા ચાર આના.

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં ઈનામ તથા લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કરી છે.

મુંબઈ ઈલાકાની ૧૧૨૫૦

ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે

અભિપ્રાય

રા૦ રા૦ ભાઈચંદ પુંજાદાસ શાહ
સાદરા તાલુકા સ્કુલના હેડ માસ્તર સાહેબ,
પોતાના તા૦ ૪-૧૦-૧૯૧૯ ના પત્રમા લખે છે, કે

" સલામઃ—" ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧ " આપના તરફથી મળી તે અવલોકતાં તેના સંબંધમાં મને જણાવતાં આનદ થાય છે કે આપે આ પુસ્તક રચવામાં શરૂઆતની કેળવણી માટે લોકમાન્ય પ્રશ્નોત્તર-

[illegible] આવ્યું છે. આ પુસ્તકની રચનાથી ભૂગોળના શિક્ષણમાં ટ્રેન્ડ અનટ્રેન્ડ અને સાધારણ કેળવણી પામેલાને પણ સરળતા થઇ છે. પુસ્તકની રચના અને શિક્ષણશૈલી એ બે ભિન્ન છે. તેમાં આપે શિક્ષકોને ભૂગોળ શિખવવા માટે પુસ્તક વાચનમાં તથા તે ઉપરથી બાળકોને સમજાવતા જે કાળક્ષેપ થાય છે તેનો ખાસ અટકાવ આ પ્રશ્નોત્તરમાળા વાપરવાથી થાય, એવી યોજના કરેલી જણાય છે. હરેક શિક્ષક ધ્યાનપૂર્વક પુસ્તક વાંચે, વિચારે અને પછી નોટ કરી તે શિખવે ત્યારેજ ભૂગોળનો વિષય બાળકને સમજાવી શકે છે, આ બધું પ્રશ્નોત્તરમાળામાં સ્પષ્ટપણે ખુલાસાવાર અને વિગતવાર આવી જાય છે, તેથી મારા શિક્ષક તરીકેના અનુભવથી જણાવું છું કે આ પુસ્તક શિષ્ય, શિક્ષકો અને સામાન્યજ્ઞાન મેળવવા ઇચ્છતા જનસમુહને ઘણુંજ ઉપયોગી થઇ પડે તેવું આલેખાએલું છે. આનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકો જલદી આ વિષયમાં પારંગત થઇ શકે છે."

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધી ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નં. ૭૯ તા. ૨-૯-૧૯થી

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં ઈનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઓફિસના નં૦ ૫૧ તા. ૩૦-૧૨-૧૯ ના પત્રમાં જણાવવામાં આવે છે, કે

બીજા ધોરણના

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

વાં. હ. સા. આ. ના ૨૯૦ તા. ૧૭-૧૨-૧૯ થી આ સ્ટેટની નિશાળોમાં ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે

પ્રકરણ ૧. આંકનો ઉપયોગ.

મનોયત્ન ૧.

૧) ૫ એટલે કેટલા દશક? ૨॥ કેટલા દશક? ૭॥ એટલે કેટલા દશક?

૨) ૧૨॥, ૧૫; ૧૭॥, ૭૫, ૮૭॥, ૨૨॥ના દશક કેટલા?

૩) ૫૦ એટલે કેટલા સો? ૨૫ એટલે કેટલા સો? ૭૫ એટલે કેટલા સો?

૪) ૧૨૫, ૧૫૦, ૧૭૫, ૨૫૦, ૩૨૫, ૩૭૫ના સો કેટલા?

૫) ૦॥ દશક, ૦। દશક, ૦॥। દશકના એકમ કેટલા?

૬) ૦॥ સો, ૦। સો, ૦॥। સો, ૧। સો, ૨॥ સો, ૩। સો, ૭॥ સો; પોણી નવસો એટલે કેટલા?

૭) ૧૬×૦।, ૩૨×૦॥, ૪૮×૦॥।, ૫૮×૧। કેટલા?

૮) ૧૬×૨॥, ૩૨×૫, ૪૮×૭॥, ૫૨×૧૨॥ એટલે કેટલા દશક?

૯) ૮×૦।, ૧૫×૦॥, ૩૫×૦॥।, ૪૩×૧।, ૫૪×૧॥, ૬૭×૨॥?

૧૦) ૮×૨૫, ૧૫×૫૦, ૩૫×૭૫, ૪૩×૧૨૫, ૫૪×૧૫૦, ૬૫×૨૫૦ એટલે કેટલા સો?

૧૨) ૫૦+૨૫, ૭૫+૫૦, ૧૨૫+૭૫, ૧૫૦+૧૨૫, ૧૭૫+૫૦; ૨૨૫−૧૫૦, ૮૭૫−૧૨૫, ૭૫૦−૨૫૦, ૧૨૫૦−૨૫૦, ૧૨૫૦−૧૨૫, ૭૫૦−૫૦૦, ૩૫૦૦−૨૫૦, ૩૭૫૦−૭૫૦; ૨૨૫૦−૧૧૨૫ એટલે કેટલા?

૧૩) ૧૦૦૦÷૧૨૫; ૧૫૦૦÷૧૫૦, ૨૨૫૦÷૭૫; ૭૫૦÷૫૦; ૨૫૦૦÷૨૫ એટલે કેટલા?

પ્રકરણ ૨. કોષ્ટકો.

અર્થદર્શક પરિમાણો.

(૧) ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૧॥ પાઈ	=૧ અધેલો
૩ પાઈ	=૧ પૈસો (સવાગો)
૨ પૈસા	=૧ ઢબુ (અઢીકો)
૪ પૈસા	=૧ આનો, આની
૨ આના	=૧ બેઆની
૨ બેઆની	=૧ પાવલી
૨ પાવલી	=૧ અડધો
૨ અડધા	=૧ રૂપીઓ
૧૫ રૂપીઆ	=૧ ગીની

(૨) સરકારી હિસાબમાં.

૧૨ પાઈ	=૧ આનો
૧૬ આના	=૧ રૂપીઓ

(૩) વેપારી હિસાબ ગણવાનું.

૧૬ વીસવાસી	=૧ બદામ
૧૬ બદામ	=૧ દોકડો
૧૦૦ બદામ	=૧ આનો
૧૦૦ દોકડા	=૧ રૂપીઓ
૧૬૦૦ બદામ	=૧ રૂપીઓ

ભારદર્શક પરિમાણો.

(૪) દેશી સાધારણ તોલનું.

૨॥ રૂપીઆભાર	=૧ અધોળ.
૪॥ જુના પૈસાભાર	=૧ અધોળ.
૪॥ ટાંક	=૧ અધોળ.
૨ અધોળે	=૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક	=૧ પાશેર.
૨ પાશેર	=૧ અચ્છેર.
૨ અચ્છેર	=૧ શેર.

૪૦ રૂપીઆભાર	=૧ શેર
૭૨ જુના પૈસાભાર	=૧ શેર
૮૬ નવા પૈસાભાર	=૧ શેર
૪૦ શેર	=૧ મણ
૫ મણ	=૧ કોથળો
૭ મણ	=૧ નાનો હારો
૧૨ મણ	=૧ માણી
૧૬ મણ	=૧ કળશી
૨૦ મણ	=૧ ખાંડી
૨૧ મણ	=૧ મોટો હારો
૨૪ મણ	=૧ ભાર

૩૦ મણ=૧ ગાલ્લી
૩૨ મણ=૧ બેડીઉં
૪૦ મણ=૧ મુડો
૧૦૦ મણ=૧ મોટો મુડો

(૫) રૂ તથા કપાસ તોળવાનુ.
૪૮ શેર=૧ ધડી
૨૦ ધડી=૧ ભાર

(૬) સોનુ રૂપુ તોલવાનુ (દેશી)
૬ ચોખાભાર=૧ રતી
૪ મગ =૧ રતી
૩ રતી =૧ વાલ
૧૬ વાલ =૧ ગદિઆણો
૨ ગદિઆણુ=૧ તોલો
૩૨ વાલ =૧ તોલો

(૭) દક્ષિણમાં ચાલતું.
૮ રતી =૧ માસો
૧૨ માસા=૧ તોલો

(૮) ગણત્રીનુ કોષ્ટક.
૧૨ નગ = ૧ ડઝન
૧૨ ડઝન = ૧ ગ્રોસ (ગ્રુસ)
૨૦ નગ = ૧ કોડી (કુડી)
૧૦૦ નગ = ૧ સેકડો
૧૦ સેકડા = ૧ હજાર

(૯) કાગળ ગણવાનુ.
૨૪ તાવ=૧ ધા (દસ્તો)
૨૦ ધા =૧ રીમ
૧૦ રીમ=૧ ગાસડી

મહત્વદર્શક પરિમાણો

(૧૦) કપડા ભરવાનુ.
૨ આગળ=૧ તસુ
૧૨ તસુ =૧ ફુટ
૨ ફુટ =૧ ગજ
૨૪ તસુ =૧ ગજ
૩ ફુટ =૧ વાર
૩૬ તસુ =૧ વાર
૨૦ તસુ =૧ હાથ

(૧૧) અંતર માપવાનું કોષ્ટક.
૮ ઉભાજવ=૧ આગળ
૪ આગળ =૧ મુઠી
૩ મુઠી =૧ વેત
૨ વેત =૧ હાથ
૪ હાથ =૧ દંડ

૨૦૦૦ દંડ =૧ ગાઉ

૪ ગાઉ =૧ જોજન

૧ ગાઉ =૨॥ માઇલ

(૧૨) અંગ્રેજી અંતર માપવાનું.

૧૨ ઇંચ = ૧ ફુટ

૩ ફુટ = ૧ વાર (યાર્ડ)

૨૨૦ યાર્ડ = ૧ ફર્લાંગ

૮ ફર્લાંગ=૧ માઇલ

૫૨૮૦ ફુટ = ૧ માઇલ

૧૭૬૦ યાર્ડ = ૧ માઇલ

(૧૩) દેશી ચોરસ માપનું.

૨૦ કાડી = ૧ વસો

૨૦ વસા = ૧ વીંઘુ

કાળદર્શક પરિમાણો.

(૧૪) વખત જાણવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વિપળ=૧ પળ

૬૦ પળ =૧ ઘડી

૭॥ ઘડી =૧ પહોર

૮ પહોર } =૧ દિવસ
૬૦ ઘડી }

૭ દિવસ=૧ અઠવાડીઉ

૧૫ દિવસ=૧ પખવાડીઉ

૩૦ દિવસ=૧ મહીનો

૧૨ મહીના=૧ વરસ

૫૨ અઠવાડીઆ=૧ વરસ

૩૬૦ દિવસ=૧ વરસ

---

૬૦ સેકંડ =૧ મિનિટ

૬૦ મિનિટ=૧ કલાક

૨૪ કલાક =૧ દિવસ

૩૬૫ દિવસ =૧ વરસ

---

૧ ઘડી =૨૪ મિનિટ

૧ પહોર=૩ કલાક

પ્રકરણ ૩. પોણાનું મુખગણિત.

મનોયત્ન ૨.

૧) અધી ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?

૨) ૦॥। ગજ લુગડું લીધું, બીજું ૦।। ગજ લીધું તો કેટલું થયું ?

૩) ૨૭ માં ૦॥। ઉમેરું તો કેટલા થાય ?
૪) ૬૨। મણ ઘઉં હતા, બીજા ૦॥। મણ લાવ્યો તો કેટલા થયા ?
૫) ૪૫+૦॥।, ૪૭।+૦॥।, ૩૭॥+૦॥।; ૬૯॥+૦॥। કેટલા ?
૬) ૦॥।+૪૦॥; ૦॥।+૬॥।; ૦॥।+૪૭।, ૦॥।+૭૨ કેટલા ?
૭) કઈ સંખ્યામાંથી ૦॥। લઈએ તો ૫૫॥।, ૪૮, ૩૮। ને ૭૦॥ રહે ?
૮) ૧૨ આડધા અને ૧૨ પાવલા મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૯) ૧॥ શેર દૂધમાંથી ૦॥। શેર ઢોળાઈ ગયુ તો કેટલુ રહ્યું ?
૧૦) મારી પાસે રૂ ૦॥ છે, તેમા શુ ઉમેરૂ તો રૂ ૦॥। થાય ?
૧૧) મારી પાસે રૂ. ૧૬॥ હતા, તેમાથી રૂ. ૦॥। ખોવાઈ ગયો તો કેટલા રહ્યા ?
૧૨) રૂ. ૨૪ માંથી રૂ. ૦॥। ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?
૧૩) ૬૫।-૦॥।; ૬૭॥-૦॥।, ૪૮॥।-૦॥।, ૬૩-૦॥। કેટલા રહે ?
૧૪) ૧૭×૦॥।; ૨૩×૦॥।, ૪૭×૦॥।; ૯૯×૦॥।, ૬૭×૦॥। કેટલા ?
૧૫) એક તપેલામા ૦॥। મણ દૂધ માય તો એવા ૨૭ તપેલામાં કેટલુ માશે ?
૧૬) એક રૂપીઆનુ ૦॥। ગજ તો રૂ. ૫૭નું કેટલુ ?
૧૭) ૦॥। ગજનુ એક ગજવુ થાય તો ૨૮ ગજવામા કેટલા ગજ લુગડુ વપરાશે ?
૧૮) રૂ. ૦॥।નુ એક શેર તો ૨૪ શેરનુ શુ ?
૧૯) એક આનાનુ ૦॥। શેર તો ૨૪ શેરનુ શુ ?
૨૦) એક છોકરાને રૂ ૦॥। આપીએ તો ૨૭ છોકરાને આપવા કેટલા રૂપીઆ જોઇએ ?
૨૧) એક શીશીમા ૦॥। શેર સાકી માય તો ૬૦ શીશીમાં કેટલી માશે ?

૨૨) મહીને ૦॥। મણ ચોખા જોઇએ તો ૨૭ મહીનામા કેટલા જોઇએ ?
૨૩) એક માણુસને ૦॥। શેર અનાજ જોઇએ તો ૬૧ માણુસને કેટલુ જોઇએ ?
૨૪) એક શેર બદામનો રૂ ૦॥। પડે તો ૧૨ શેરનુ શુ બેસે ?
૨૫) ૨૪ આખાના પોણા કેટના ? ૩૬ પોણાના આખા કેટલા ?
૨૬) પોણા રૂપીઆના પૈસા કેટલા ? આના કેટલા ?
૨૭) ૫૯ પોણુ ? ૬૯ પોણુ ? ૭૯ પોણુ ? ૪૯ પોણું કેટલા ?
૨૮) ૫૨ પોણાના આખા કેટલા ? ૬૪ પોણાના આખા કેટલા ?
૨૯) પોણાની ચચ્ચારની પલાખી બોલે.
૩૦) પોણાની બબ્બેની પનાખી બોલો
૩૧) એક કડીઓ દરરોજ રૂ ૦॥। કમાય તો ૩૯ કડીઆ ૮ દિવસમાં શુ કમાશે ?
૩૨) રૂ ૧૩॥।ની મણ ખાડ મળે તો ૭ મણનુ શુ ?
૩૩) પોણા રૂપીઆમા ૩ પૈસા ઓછા છે તો કેટલા પૈસા હશે ?
૩૪) કેટલા પાવલા મળીને પોણો રૂપીઓ થાય ?
૩૫) પોણા કાગળમાથી ૦। કાગળ કેટલા થશે ?
૩૬) જેટલા અડધા તેટલી ૦। પાવલીઓ કેટલી વખત લઇએ તો ૬૯ રૂપીઆ થાય ?
૩૭) રૂ ૩૩માથી પોણો રૂપીઓ કેટલાને અપાય ?
૩૮) રૂ ૬૦ છે, ને છોકરા ૮૦ છે તો દરેકને શુ મળશે ?
૩૯) રૂ ૩૩ છે, તેમા પોણો રૂપીઓ કેટલીવાર ઉમેરીએ તો રૂ ૪૫ થાય ?
૪૦) ૦॥। ગજ બનાતનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨૭॥। ગજનુ શુ ?

૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવડામણી રૂ. ૭૨ બેઠી તો એકની શી ?
૪૨) કેટલા પોણા હોય તો ૩૯ આખા થાય ?
૪૩) ૫૬ા ગજ કપડામાથી ૦ાા ગજના કેટલા રૂમાલ થાય ?
૪૪) રૂ ૨૭ના ૩૬ રૂમાલ મળે તો એક રૂમાલનુ શુ ?
૪૫) કેટલા પોણે ૬૯ ? કેટલા પોણે ૨૯ા ? કેટલા પોણે ૭૨ાાા ?
૪૬) પોણો કેટલીવાર લઇએ તો ૩૩ાા થાય ?
૪૭) ઘોડાને રોજ ૦ાાા શેર ચદી જોઇએ તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલશે ?
૪૮) કેટલા પોણે ૯, ૧૫, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
૪૯) ૩૯ પેડામાંથી પોણો પોણો પેંડો કેટલા છોકરાને અપાય ?
૫૦) ૦ાાા આનાનુ શેર કોળુ મળે તો રૂ ૦ાાનુ કેટલુ આવે ?
૫૧) પોણો હજાર તે કેટલા ? પોણો સો લખો. પોણી સો લખો.
૫૨) કેટલા પોણા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?

સવાયાનું મુખગણિત.

મનોયત્ન ૩.

૧) રૂપીઓ ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૨) ૪૩ાા મા ૧ા ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
૩) ૬૮ાા રૂપીઆ હતા ને મારા ભાઈ ૧ા રૂપીઓ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૪) ૩૮ાાા+૧ા, ૬૭ા+૧ા, ૫૬ા+૧ા, ૭૦+૧ા કેટના ?
૫) ૧ા+૪૫, ૧ા+૪૭ા, ૧ા+૩૬ા, ૧ા+૭૮ાાા કેટના ?
૬) રૂ. ૭૮ાા છે તેમાથી ૧ા રૂપીઓ ખરચ્યો તો બાકી શુ રહ્યુ ?

૭) રૂ. ૪૫માંથી રૂ ૧। ધર્માદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?

૮) ૭૮।।।−૧।, ૫૭।।−૧।, ૩૬।−૧।, ૧૦૦−૧। કેટલા ?

૯) ૪૦−૩૮।।।, ૬૮।।।−૬૭।, ૮૨।।−૮૧।, ૭૧।−૭૦ કેટલા ?

૧૦) સવા રૂપીઆમા શુ ઉમેરીએ તો ૨।। રૂપીઆ થાય ?

૧૧) રૂ ૩।।। છે, ૫ રૂપીઆ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?

૧૨) ૯૯×૧।, ૭૫×૧।, ૬૯×૧।, ૫૯×૧।, ૭૯×૧। કેટલા ?

૧૩) ૩૭×૧।, ૬૭×૧।, ૯૫×૧।, ૭૦૦×૧।, ૯૦૦×૧। કેટલા ?

૧૪) ૧। રૂપીએ શેર બદામ મળે તો ૨૯ શેર બદામનુ શુ બેસે ?

૧૫) એક બંડીમા ૧। ગજ કપડુ જાય તો ૪૫ ગજમાથી કેટલી બંડી થશે ?

૧૬) એક મજુર રોજ ૧। રૂપીઓ કમાય તો ૩૯ દિવસમા શું કમાશે ?

૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે એક તપેલીનુ વજન ૧। શેર થાય છે તો બધી તપેલીનુ વજન કેટલા મણ થાય ?

૧૮) રોજ ૧। શેર લોટ વપરાય તો ૩૦ દિવસમા કેટલો વપરાય ?

૧૯) એક છોકરો ૧। શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલુ દૂધ પીશે ?

૨૦) ૩૩ રૂપીએ મણ બદામ મળે તો ૧। મણનુ શુ બેસશે ?

૨૧) સવાયાની ચચ્ચારની પલાખી સવળી ને અવળી બોલો

૨૨) સવાયાની બબ્બેની પલાખી સવળી ને અવળી બોલો

૨૩) ૯૯×૧।થી ૭૯×૧। સુધી ઉલટા બોલો

૨૪) જેટલા રૂપીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઇએ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?

૨૫) રૂ. ૧।નુ ૧ શેર ઘી મળે તો ૪૦ રૂપીઆનુ કેટલુ આવે ?

૨૬) એક આનાનુ ૧। શેર કોળુ મળે તો રૂ. ૩)નુ કેટલુ આવશે ?

૨૭) હું ૪૧ માણુસ પાસે સવા સવા રૂપીઓ માગુ છું તો મારૂં કુલ લેણું કેટલુ હશે ?

૨૮) એક શેર કારેલાનો સવા આનો બેસે તો ૬૪ શેર કારેલાનુ શુ આપવુ પડશે ?

૨૯) ૧૨ સુથારને રોજના સવા રૂપીઆ લેખે ૮ દિવસના કેટલા રૂપીઆ મળશે ?

૩૦) ૧૫ રૂપીઆ ને ૧૫ પાવલી મળીને કેટના રૂપીઆ થાય ?

૩૧) મણુ સાકરના રૂ ૧૭ા બેસે તો ૮ મણુનુ શુ બેસે ?

૩૨) કેટલા પાવલા મળીને સવા રૂપીઓ થાય ?

૩૩) સવા રૂપીઆમા ૦ા રૂપીઓ કેટલીવાર છે ?

૩૪) સવા કાગળમાથી ૦ા કાગળ કેટલા થશે ?

૩૫) ૮૫ રૂપીઆમા સવા રૂપીઓ કેટલાવાર છે ?

૩૬) ૮૦ છોકરા વચ્ચે ૧૦૦ રૂપીઆ વહેચીએ તો દરેકને શુ મળે ?

૩૭) સવા શેર વેગણનો એક આનો તો ૫૮ાા શેર વેગણનુ શુ ?

૩૮) એક કોટની શીવડામણી ૧ા રૂપીઆ લેખે દરજીને મે ૪૩ાા રૂપીઆ આપ્યા ત્યારે કેટલા કોટ શીવડાવ્યા હશે ?

૩૯) ૯૦ રૂપીઆમાથી સવા સવા રૂપીઆની કેટલી ઢગલીઓ થશે ?

૪૦) એક તાકામા ૭ાા ગજ કપડુ છે, તેમાથી સવા સવા ગજના કેટલા પહેરણ થશે ?

૪૧) ૫૫ રૂપીઆમા ૪૪ ટોપી લીધી તો એક ટોપીની કેટલી કિમત પડી ?

૪૨) કેટલીવાર સવા લઇએ તો ૮૮ાા, ૭૩ાા, ૪૭ા, ૧૦૭ા; ૮૭૫ થાય ?

૪૩) એક હજામતનો ૧ા આનો આપવો પડે છે, મે હજામને રૂ. ૫ આપ્યા ત્યારે કેટલી હજામત કરવી હશે ?

૪૪) ૪૨॥ રૂપીઆમાથી સવા રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપીઓ આવશે ?
૪૫) કેટલા સવા ૪૫ ? કેટલા સવા ૫૬। ? કેટલા સવા ૪૮॥। ?
૪૬) ૪૨ વાર સવા રૂપીઓ લેવાને બદલે ૨॥ રૂપીઆ કેટલીવાર લઇએ તો ચાલે ?
૪૭) કેટના સવા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
૪૮) ૧॥ આને શેર આદુ મળે તો ૧॥ રૂપીઆનુ કેટનુ આવે ?

શેરની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોયત્ન ૪.

૧) પૈસો એટલે શુ ? પૈસો ને પૈસાભાર, રૂપીઓ ને રૂપીઆભારમા ફેર શુ તે સમજાવો.
૨) રૂપીઆભાર ઘી લીધુ એમા શુ સમજ્યા ?
૩) અધોળના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
૪) અધોળ તોળવા માટે કેટલા રૂપીઆ મૂકવા ? પૈસા કેટલા મૂકવા ?
૫) ૨॥ રૂપીઆનો ભાર કેટલા પૈસાના ભાર બરાબર છે ?
૬) ૪॥ પૈસા મૂકીને તોળવાને બદલે કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળીએ તો ચાલે ?
૭) અધોળ હીંગ લીધી બીજીવાર અધોળ લીધી કેટલી થઇ ?
૮) અધોળ બે વખત લેવાને બદલે એકકી વખતે કેટલુ લેવુ ?
૯) નવટાકના અધોળ કેટલા ? કેટલા અધોળનો નવટાક થાય ?
૧૦) નવટાકના રૂપીઆભાર કેટના ? પૈસાભાર કેટલા ?
૧૧) નવટાક તેલમાથી ૪॥ પૈસાભાર ઢોળાઇ ગયુ તો કેટલુ રહ્યુ ?
૧૨) ૪॥ પૈસાભાર બદામમા ૨॥ રૂપીઆભાર એલચી નાખી તો કેટલુ વજન થયુ ?

૧૩) પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?

૧૪) ૨ નવટાંક, ૪ અધોળ, ૧૦ રૂપીઆભાર, ૧૮ પૈસાભાર ક્યા કાટલાની બરાબર છે ?

૧૫) ૧૦ રૂપીઆ, ૧૮ પૈસા, ૨ નવટાંક, ૪ અધોળ એમાં ભાર કોનો વધારે ?

૧૬) ૪॥ પૈસાભાર ખાંડ, અધોળ ઘી અને નવટાંક લોટ લીધો તો બધુ મળી કેટલું વજન થયુ ?

૧૭) પાશેર મધમાંથી અધોળ વપરાયુ તો કેટલુ રહ્યુ ?

૧૮) ૨॥ રૂપીઆભાર મરી, અધોળ તજ, અને ૪॥ પૈસાભાર એલચીમા કેટલી સૂંઠ નાખું તો પાશેર વજન થાય ?

૧૯) પાશેર કોની કોની બરાબર છે ? પાશેર અને પાશેર કેટલું ?

૨૦) કેટલા પાશેરા હોય તો અચ્છેર જેટલું વજન થાય ?

૨૧) અચ્છેરના પાશેર કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ?

૨૨) અચ્છેર કોની કોની બરાબર છે ?

૨૩) અચ્છેર ઘીમાંથી વાપરતા ૩ અધોળ રહ્યુ ત્યારે કેટલુ વપરાયું ?

૨૪) ૩ વાર નવટાંક સાહી લીધી, પણ શીશીમા અચ્છેર માય છે. તો શીશી ભરવાને બીજી કેટલી લેવી ?

૨૫) અચ્છેર લોટ ને પાશેર ઘી મળી કેટલું વજન થયુ ?

૨૬) પોણોશેરના પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?

૨૭) એકલા રૂપીઆથી પોણોશેર શી રીતે તોળી આપશુ ?

૨૮) ૧૫ રૂપીઆ છે, બીજા કેટલા રૂપીઆ હોય તો પોણો શેર તોળી અપાય?

૨૯) પોણોશેર કોની કોની બરાબર છે?

૩૦) પોણોશેર દૂધમા પાશેર પાણી મેળવ્યુ તો કેટલુ વજન થયુ?

૩૧) શેરમાથી કેટલુ લઇએ તો પોણોશેર રહે?

૩૨) શેરના અચ્છેરા કેટલા? પાશેરા કેટલા? નવટાંકા કેટલા? અધોળા કેટલા? રૂપીઆભાર કેટલા? પૈસાભાર કેટલા?

૩૩) શેર કોની કોની બરાબર છે?

૩૪) આ રેતીના ઢગલામાથી આ અધોળી વડે નવટાંકી, પાશેરા, અચ્છેરા, અને શેરીઓ બનાવો

૩૫) નવટાંકની ધાત બોલો. શેરની ધાત બોલો.

૩૬) કેટલી વખત નવટાંક લઇએ તો શેર થાય? ૦ા શેર લેવુ હોય તો નવટાંક કેટલીવાર લેવુ?

૩૭) ૧૬ અધોળ તે કેટલા શેર? ૭ શેરના, ૧ાા શેરના, ૨ાા શેરના ૦ાા શેરના અને ૧ા શેરના અધોળ કેટલા?

૩૮) ૪ શેર તોળવા માટે પાશેરા કેટલા મૂકવા? ચારશેરના પાશેરા કેટલા?

૩૯) ૪૦ રૂપીઆ છે એનો ભાર કેટલો? એટલોજ ભાર કેટલા પૈસાનો થાય?

૪૦) ત્રાજવાના એક પલ્લામા પાચશેરી મૂકી છે ને સામા પલ્લામાં પાશેરો મૂકયો છે તો કેટલુ તોળાશે?

૪૧) ૨ાા પાઇની પાશેર દૂધી મળે તો શેરનું શુ બેસે?

૪૨) ૩ાા આનાનુ શેર દૂધ આવે ત્યારે ૦ાા શેરનુ શુ આપવું?

૪૩) ૧૩ આને શેર બદામ મળે તો પાશેરનું શુ આપવુ!

૪૪) બાર વખત અધોળ અધોળ મધ લીધુ ત્યારે તે કેટલુ થયુ ?
૪૫) શેરમા ૪॥ પૈસાભાર ઓછુ દૂધ મળ્યુ ત્યારે પોણોશેર કરતા કેટલુ વધારે અથવા ઓછુ મળ્યુ ?
૪૬) પાંચશેર ને નવટાક ઘી છે તેમા કેટનુ નાખુ તો ૭ શેર થાય ?
૪૭) ૮ પૈસાનુ શેર દૂધ મળે તો નવટાકનુ શુ ? એક પૈસાનુ કેટલુ આવે ?
૪૮) ૮ પાઇનું પાશેર દૂધ આવ્યુ તો એક આનામા કેટનુ આવશે ?
૪૯) ૨॥ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
૫૦) ૧૫ રૂપીઆભાર કેટલા અધોળની બરાબર છે ?
૫૧) દોઢ પાશેર તે કેટલા રૂપીઆભારની બરાબર છે ?
૫૨) ૧॥ શેર ને ૫ રૂપીઆભારના રૂપીઆભાર કેટલા ?
૫૩) ૪ પાશેરના નવટાક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
૫૪) અઢી પાશેરના નવટાક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
૫૫) ૨૦ રૂપીઆભાર તે કેટલા નવા પૈસાભારની બરાબર છે ?
૫૬) કેટલા નવા પૈસાભાર ૧॥ શેર થાય ?
૫૭) પોણોશેર ને નવટાંકના રૂપીઆભાર કેટલા ?
૫૮) શેર ને પાશેરા વડે પોણોશેર શી રીતે તોળી આપવું ?
૫૯) નવટાક લોટ ને ૪॥ પૈસાભાર ઘી મળી કેટલુ વજન થાય ?
૬૦) અચ્છેર બદામ, ૫ રૂપીઆભાર સાકર અને ૯ પૈસાભાર એલચી લીધી તેમાં કેટલો લોટ નાખુ તો એક શેર વજન થાય ?
૬૧) પોણોશેર ઘીમાથી ૧૮ પૈસાભાર વપરાયુ તો હવે કેટલા શેર રહ્યુ ?
૬૨) ૩૦ રૂપીઆભાર વધારે કે ૩૬ પૈસાભાર ?
૬૩) નવટાક, પાશેર, અચ્છેર, પોણોશેર ને શેર તોળવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મુકવા ?

મણની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોયત્ન ૫.

૧) મણના શેર કેટલા ? કેટલા શેરનો મણ ? શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ?
૨) ૧ા મણના શેર કેટલા ? ૦।।। મણના શેર કેટલા ?
૩) ૪૮ શેર તે એક મણથી કેટલું વધારે ? અને સવા મણથી કેટલું ઓછું ?
૪) ૧।। મણમાથી ૩ શેર લઇએ તો કેટલુ રહે ?
૫) ૩૮ શેર ૦।।। મણથી કેટલું વધારે ? અને મણમા કેટલું ઓછું ?
૬) ૧૦૦, ૬૦, ૫૦, ૩૦, ૨૦, ૧૦ શેરના મણ કેટલા ?
૭) મણની દસશેરી કેટલી ? પાચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી ? અધમણીઆ કેટલા ?
૮) ૨।। મણ ૭ શેરના શેર કેટલા ?
૯) ૧ા મણની પાચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી?
૧૦) ૧।। મણમાથી પાચશેર કેટલી વખત આપી શકાય ? ૧ા શેર કેટલી વખત આપી શકાય ?
૧૧) ૨૫ શેરમા ૫ શેર નાખીએ તો કેટલા મણ થાય ? ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણ રહે ?
૧૨) ૩૫ શેરમાથી ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણ રહે ?
૧૩) ૨।। મણ ઘીમાથી ૨૫ શેર ગળી ગયુ તો કેટલુ રહ્યુ ?
૧૪) એક મણ ઘી આપવુ હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળી આપવુ ? પાચશેરથી કેટલીવાર તોળવુ?

૧૫) મારે મણ દાળ જોઇએ છે, તેમા ૩૨ શેર છે તો બીજી કેટલી લાવવી ?

૧૬) અધમણીઓ, દસશેરી, અને પાચશેરી એક ત્રાજવામા મૂકીએ તો કેટલા શેર તોળાય ?

૧૭) ૦॥। મણ તે ૩૭ શેરથી કેટલુ ઓછુ ?

૧૮) મણમા ૧૦ શેર ઓછુ તે કેટલુ થયુ ?

૧૯) મણ તોળવા માટે બશેરીથી કેટલી વખત તોળવુ ?

૨૦) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો મણ થાય ? મણનો ૧૬ મો ભાગ શુ ?

૨૨) કેટલી વખત સવાશેર લઇએ તો મણ થાય ?

૨૨) સાત વખત દસ શેર તોળી આપ્યુ તો કેટલા મણ થયુ ?

૨૩) એક તામડીમા ૮ શેર દૂધ માય છે, મારે ૨ મણ લેવુ હોય તો તામડી કેટલી વખત ભરી લેવી ?

૨૪) મણના શેર કેટલા ? શેરના અધોળ કેટલા ? મણના અધોળ કેટલા?

૨૫) ૧॥ મણ અનાજ છે, રોજ બશેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ? અને ૩ શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ?

૨૬) શેર એ મણનો કેટલામો ભાગ છે ?

૨૭) ૨॥ મણ ૩ શેરમા કેટલુ ઉમેરીએ તો ૩ મણ થાય ?

૨૮) ૦॥। મણમાં ૪॥ શેર ઓછુ તે કેટલુ ?

૨૯) પાવલાના ૨॥ શેર ચોખા મળે તો મણનુ શુ ?

૩૦) અઢીશેરના બે આના આપ્યા તો મણનુ શુ પડયુ ?

૩૧) રૂ ૪૧ એ મણ ઘી મળે તો ૦॥। મણનુ શુ ?

૩૨) ૯ વખત અઢીશેર ચણા લીધા તે કેટલા થયા ?

૩૩) ૩૫ શેર અનાજ આપવુ હોય તો સવાશેરથી કેટલી વખત તોળી આપવુ ? અઢીશેરીથી કેટલી વખત તોળવુ પડે ?

૩૪) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો ૦ાા મણ થાય ?

૩૫) ૨ાા મણ તોળવા માટે કેટલા અધમણીઆ મૂકવા ?

૩૬) કેટલી પાચશેરીનો ભાર ૨ાા મણ જેટલો થાય ?

૩૭) અધમણીઆ ને પાચશેરી વડે ૧૫ શેર શી રીતે તોળી આપવુ ?

૩૮) મારી પાસે દશશેરો છે, તેનાથી ૨ાા શેર શી રીતે તોળી આપવુ ?

૩૯ મારી પાસે ૧ શેરનુ, ૩ શેરનુ, ૯ શેરનુ અને ૨૭ શેરનું એવા ચાર કાટલા છે, તે વડે ૧૯, ૨૩, ૨૯, ૩૯ શેર શી રીતે તોળી આપવુ !

૪૦) ઉપલા કાટલા વડે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ એમ ૪૦ શેર સુધી કેવી રીતે તોળી આપવુ !

પ્રકરણ ૪.

વજન અને કિમત સંબંધી સમજ.

અચ્છેર બે વખત લઇએ તો કેટલુ થાય ? અચ્છેરનુ બમણુ કેટલુ ? પાશેરનુ બમણુ કેટલુ ? નવટાકનુ બમણુ કેટલુ ? અધોળનુ બમણુ કેટલુ ? સવા રૂપીઆભારનુ બમણુ કેટલુ ?

અધમણુ બે વખત લઇએ તો કેટલુ થાય ? દશશેરનું બમણુ કેટલુ ? પાચશેરનુ બમણુ કેટલુ ? અઢીશેરનુ બમણુ કેટલુ ? સવા શેરનુ બમણુ કેટલુ ?

અચ્છેરનો રૂ. ૧) પડે તો શેરનુ શું ? જ. રૂ. ૨)
પાશેરનો રૂ. ૧) પડે તો અચ્છેરનુ શું ? જ. રૂ ૨)
નવટાંકનો રૂ. ૧) પડે તો પાશેરનું શું ? જ. રૂ. ૨)
અધોળનો રૂ ૧) પડે તો નવટાંકનું શું ? જ. રૂ. ૨)

અધમણનો રૂ. ૧) પડે તો મણનુ શુ ? જ રૂ. ૨) દશશેરનો રૂ. ૧) પડે તો અધમણનું શુ ? જ. રૂ ૨) પાંચશેરનો રૂ, ૧) તો દસ શેરનુ શુ ? જ રૂ ૨) અઢીશેરનો રૂ ૧) પડે તો પાચશેરનું શુ ? જ રૂ. ૨) સવાશેરનો રૂ. ૧) તો ૨॥ શેરનુ શુ ? જ. રૂ. ૨).

ઉપરના હિસાબમાં તમે વજન કેટલા ગણુ લીધુ ? જ. બમણું કિંમત કેટલા ગણી આપી ? જ. બમણી. બમણું વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. બમણી. ચાર ગણુ વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. ચારગણી. આઠ ગણુ વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. આઠ ગણી.

ઉપરના હિસાબો પરથી કઇ રીત નીકળી ? જ.

૧) જેટલા ગણુ વજન લઇએ તેટલા ગણી કિંમત આપવી પડે.

બમણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણુ મળે ? જ. બમણુ ચાર ગણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણું મળે ? જ ચાર ગણુ વજન મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ

૨) જેટલા ગણી કિંમત આપીએ તેટલા ગણુ વજન મળે.

શેરનુ અડધુ કેટલુ ? અચ્છેરનુ અડધુ ? પાશેરનુ અડધુ ? નવટાંકનુ અડધુ ? અધોળનુ અડધુ કેટલુ ?

મણનું અડધું કેટલું ? અધમણનુ અડધુ કેટલુ ? દસશેરનું અડધુ ? પાચશેરનું અડધુ ? અઢીશેરનુ અડધુ ? સવાશેરના અધોળા કેટલા ? સવાશેરનુ અડધુ ?

શેરનો રૂ. ૧) પડે તો અચ્છેરનુ શુ બેસે ? જ. રૂ. ॥.

અચ્છેરનો રૂ. ૧) પડે તો પાશેરનુ શુ બેસે ? જ. રૂ. ॥

પાશેરનો રૂ. ૧) પડે તો નવટાકનુ શુ બેસે ? જ રૂ ॥.

નવટાકનો રૂ ૧) પડે તો અધોળનુ શુ બેસે ? જ રૂ. ॥.

અધોળનો રૂ ૧) બેસે તો સવા રૂપીઆભારનું શુ પડે ? જ રૂ ॥

મણનો રૂ ૧) પડે તો અધમણનુ શુ બેસે ? જ. રૂ ॥.

અધમણનો રૂ, ૧) પડે તો દસશેર કે ॥ મણનુ શું બેસે ? જ રૂ ॥.

દસશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો પાચશેરનુ શુ બેસે ? જ. રૂ. ॥.

પાંચશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો અઢીશેરનું શુ બેસે ? જ રૂ. ॥.

અઢીશેરનો રૂ ૧) બેસે તો સવાશેરનુ શુ બેસે ? જ રૂ ॥

સવાશેરનો રૂ ૧) બેસે તો દસઅધોળનુ શુ બેસે ? જ રૂ ॥.

ઉપરના હિસાબોમા તમે વજનનો કેટલામો ભાગ લીધો ? જ. અડધો ભાગ. કિમતનો કેટલામો ભાગ આપ્યો ? જ અડધો ભાગ વજનનો અડધો ભાગ લઇએ તો કિમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ ॥ ભાગ વજનનો ચોથો ભાગ લઇએ તો કિમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ ચોથો ભાગ વજનનો આઠમો ભાગ લઇએ તો કિમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ આઠમો ભાગ. વજનનો સોળમો ભાગ લઇએ તો કિમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે જ સોળમો ભાગ. વજનનો ૩૨મો ભાગ લઇએ તો કિંમતનો કેટલામો

ભાગ આપવો પડે ? જ. ૩૨ મો ભાગ વજનનો ૪૦ મો ભાગ લઇએ તો કિમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ ૪૦ મો ભાગ. વજનનો ૧૬૦૦મો ભાગ લઇએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. સોળસેમો ભાગ આ ઉપરથી કઇ રીત નીકળી ? **જ. ૩) વજનનો જેટલામો ભાગ લઇએ તેટલામો ભાગ કિમતનો આપવો પડે.**

કિમતનો અડધો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ અડધો કિમતનો ચોથો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ ચોથો ભાગ મળે.

આ ઉપરથી કઇ રીત નીકળી ? **જ. ૪) કિમતનો જેટલામો ભાગ આપીએ તેટલામો ભાગ વજન મળે.**

રૂપીઆભારના અધોળ અને શેરની અઢીશેરી કરવાની સહેલી રીત.

૧ા રૂપીઆભાર=ાા અધોળ થાય છે, માટે જે રૂપીઆભાર સવાયાના આકમા આવે તેના અધોળા થઇ શકે. રૂપીઆભારમા જેટલી વખત સવા હોય તેના અર્ધા કરવાથી અધોળ થાય તેજ મુજબ શેરની અઢીશેરી પણ થાય જેમકે ૨૭ાા રૂપીઆભારના અધોળ કેટલા અને ૨૭ાા શેરની અઢીશેરી કેટલી ? ૨૭ાા-૧ા=૨૨, ૨૨×ાા=૧૧ અધોળ ૨૭ાા-૧ા=૨૨, ૨૨×ાા=૧૧ અઢીશેરી.

પ્રકરણ ૫.

આંક અને ઘાતના વ્યાવહારિક પરચુરણ હિસાબ.

સૂચના:—હિસાબ વ્યાવહારમાં આણી પાડી પૂછવા.

મનોયત્ન ૬.

૧) ૫ શેરના રૂ ો॥ તો મણનું શું ?
૨) દસશેરના ૯ આના તો ૨ મણનું શું ?
૩) ૪ આનાનું ૮ શેર તો ો॥ આનાનું કેટલું ?
૪) ૧૨ શેરના ૬ આના તો ો॥। આનાનું કેટલું ?
૫) ૧ ો॥નું મણ તો ૧ આનાનું કેટલું ?
૬) રૂ ો॥નું મણ તો રૂ. ૦)આનું કેટલું ?
૭) રૂ. ૧)નું ૧। શેર તો ૨। મણ ૮॥। શેરનું શું ?
૮) રૂ. ૨॥એ મણ તો ૨૭॥ રૂપીઆમાં કેટલા મણ આવે ?
૯) રૂ ૮)નું મણ તો ૨૧૬ રૂપીઆનું કેટલા મણ ?
૧૦) રૂ ૨૧)નું ૧। મણ ૨॥ શેર તો રૂ ૧)નું કેટલું ?
૧૧) ૬૩ શેરના ૪૭ પૈસા તો ૧॥ શેરનું શું ?
૧૨) ૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?
૧૩) ૩૦ શેરના ૨૪ પૈસા તો ૬। શેરનું શું ?
૧૪) મણના ૨॥ રૂપીઆ તો ૭॥ રૂપીઆનું કેટલા મણ ?
૧૫) રૂ ૨૫)નું ૧॥ મણ તો ૭॥ મણનું શું ?
૧૬) ૩ મણના ૩॥। રૂપીઆ તો ૨૭ મણનું શું ?
૧૭) ૨૭ મણના ૧૬૨ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું કેટલું ?

૧૮) ૦॥ મણ ૭ શેરનો ૧ રૂપીઓ તો ૧॥ રૂપીઆનું કેટલું ?
૧૯) ૭ મણ તેલના ૧૦૫ રૂપીઆ તો ૩ મણ તેલનું શું ?
૨૦) રૂ. ૨૪)નું ૬૦ મણ તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું ?
૨૧) રૂ ૧ાનું ૧॥ મણ તો ૯૩॥ રૂપીઆનું કેટલું ?
૨૨) ૧૨ શેરના ૩૦ આના તો ૭॥ આનાનું કેટલું ?
૨૩) ૪૫ તસુના ૧૫ આના તો ૧૮॥ આનાનું કેટલું ?
૨૪) ૮ આનાનું શેર તો ૧૦ રૂપીઆભારનું શું ?
૨૫) એક પૈસાનું ૨॥ શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૦ાનું શેર તો ૧ા મણનું શું ?
૨૭) રૂ. ૨ાનું મણ તો ૩૦ મણનું શું ?
૨૮) ૫ શેરનો ૧॥ રૂપીઓ તો ૧॥ મણનું શું ?
૨૯) રૂ. ૧)નું ૧॥ મણ તો ૨૯ રૂપીઆનું કેટલું ?
૩૦) રૂ. ૧)નું ૦॥ શેર તો ૫૧ રૂપીઆનું કેટલું ?
૩૧) રૂ ૦ાનું શેર તો ૬ા રૂપીઆનું કેટલું ?
૩૨) રૂ. ૦)ાનું અધોળ શેરનું શું ?
૩૩) રૂ. ૧)નું ૧॥ મણ તો ૪૮ મણનું શું ?
૩૪) રૂ. ૧)ની ૨૪ પેનશીલ તો ૧ા રૂપીઆની કેટલી ?
૩૫) રૂ. ૧॥ની ૨॥ શેર બરફી મળે તો રૂ. ૩૬ ની કેટલી આવે ?
૩૬) મણ ઘઉમાંથી ૮ વખત સરખા હળવા આપ્યા ત્યારે દરેક વખતે કેટલા આપ્યા હશે ?
૩૭) ૫૦ માણસો વચ્ચે ૨॥ મણ દુધ વપરાયું ત્યારે એક માણસે કેટલું પીધું હશે ?
૩૮) એક શેરની ૩ કેરી ચઢે ત્યારે ૧ા મણની કેટલી ચઢશે ?

૩૯) રૂ. ૧ની ૨૩ શેર જુવાર મળે ૦ાા મણ ૮ાા શેરનુ ?
૪૦) ૬ કેરીનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨ાા રૂપીઆમા કેટલી આવશે ?
૪૧) રૂ. ૬)ની મણ કેરી મળે તો રૂ. ૧૭૪)ની કેટલા મણ આવશે ?
૪૨) રૂ. ૧)નુ ૦ાા શેર ઘી મળે તો રૂ ૩૦૦)નુ કેટલુ ?
૪૩) ૧ા શેરના ૭ાા રૂપીઆ તો ૧ શેરનુ શુ ?
૪૪) ૧ાા શેરના ૭૫ પતાસા ચઢે તો ૨ાા શેરના કેટલા ચઢશે ?
૪૫) મણ ઠારેલાના ૨ાા રૂપીઆ તો ૦ાા મણનુ શુ ?
૪૬) રૂ ૬)નું ૧ાા મણ તો ૧ મણનુ શુ ?
૪૭) ૨ાા મણના ૧૨ાા રૂપીઆ તો મણનુ શુ ?
૪૮) ૫ પાઇની એક પેન તો ૪ આનાની કેટલી ?
૪૯) ૩ આનાનુ એક શેર તો ૧૨ આનાનુ કેટલુ ?
૫૦) રૂ ૧૬ાનુ ૧ાા મણ તો ૧૩ાાા રૂપીઆનુ કેટલુ ?
૫૧) ૨ાા મણના ૧૨ાા રૂપીઆ તો ૭ાા રૂ.નુ કેટલુ ?
૫૨) ૪ શેરનો ૧ા રૂપીઓ તો મણનુ શુ ?
૫૩) રૂ. ૯)નુ ૧૩ાા મણ તો ૭ રૂપીઆનુ કેટલું ?
૫૪) રૂ. ૧૬ાનુ ૧૩ મણ તો ૩૭ાા રૂપીઆનુ કેટલુ ?
૫૫) ૨૧ શેર ચાના રૂ. ૨૬ા બેસે તો રૂ. ૩ાાામા કેટલી આવશે ?
૫૬) ૩ મણ તેલના રૂ. ૪૫) બેસે તો ૧૦ શેરનુ શુ ?
૫૭) રૂ. ૨ાાથી રૂ. ૭૨ાા રૂપીઆ એ કેટલા ગણા છે ?
૫૮) રૂ. ૧ાાની એક એવી ૭૩ાા રૂપીઆની કેટલી ટોપી આવે ?
૫૯) રૂ. ૭૩ાામાં રૂ. ૧ાા કેટલીવાર છે ?
૬૦) રૂ. ૧ાા એ રૂ. ૭૩ાામા કેટલીવાર છે ?
૬૧) રૂ. ૪)નુ શેર તો ૫ રૂપીઆભારનુ શુ ?

૬૨) રૂ. ૫)નુ શેર તો ૩ પાશેરનુ શું ?
૬૩) રૂ ૮)નુ શેર તો રૂ ૬)નુ કેટલુ ?
૬૪) રૂ ૯)નુ શેર તો રૂ. ૨ાનુ કેટલુ ?
૬૫) રૂ ૪ાાનુ શેર તો રૂ. ૨ાનુ કેટલુ ?
૬૬) રૂ. ૨ાાનુ શેર તો રૂ. ૪૦)નુ કેટલુ ?
૬૭) રૂ. ૧ાનુ શેર તો ૧૦ આનાનુ કેટલુ ?
૬૮) રૂ ૧ાાનુ શેર તો રૂ ૪૯ાાનુ કેટલુ ?
૬૯) રૂ. ૧ાનુ શેર તો રૂ. ૪૮ાાનુ કેટલુ ?
૭૦) રૂ. ૦ાાનુ શેર તો રૂ ૯ાાનુ કેટલુ ?
૭૧) રૂ ૨ાાનુ શેર તો રૂ ૫૨ાાનુ કેટલુ ?
૭૨) રૂ ૦)=ાનુ રૂપીઆભાર તો શેરનુ શુ ?
૭૩) રૂ ૦)=નુ ૫ શેર તો મણનુ શુ ?
૭૪) રૂ. ૧ાનુ ૧૦ શેર તો ૧ા મણનુ શુ ?
૭૫) રૂ. ૩)નુ ૦ા મણ તો ૨ા શેરનુ શુ ?
૭૬) રૂ. ૦ાનું ૧ા શેર તો ૧ાા મણનુ શુ ?
૭૭) રૂ. ૨ાનુ શેર તો મણનુ શુ ?
૭૮) રૂ. ૨ાાનુ શેર તો ૧ નવટાકનુ શુ ?
૭૯) રૂ. ૯નુ શેર તો પાશેરનુ શુ ?
૮૦) રૂ ૨ાનુ શેર તો દસ રૂપીઆભારનું શુ ?
૮૧) રૂ ૮)નુ શેર તો ૧૮ પૈસાભારનુ શુ ?
૮૨) રૂ. ૪ાાનુ શેર તો ૮ અધોળનું શુ ?
૮૩) રૂ. ૭ાાનું શેર તો ૪ નવટાકનુ શુ ?
૮૪) રૂ. ૧૭ાાનુ શેર તો ૨ પાશેરનું શુ ?

૮૫) રૂ. ૨૧)નુ એક શેર તો ૩૦ રૂપીઆભારનુ શુ ?
૮૬) રૂ રાનુ શેર તો ાા શે નુ શુ ?
૮૭) રૂ. પાનુ શેર તો ૧૨ અધોળનુ શુ ?
૮૮) રૂ. રાાનુ શેર તો ૧ાા અચ્છેરનુ શુ ?
૮૯) રૂ. ૩ાનુ શેર તો ૬ નવટાંકનુ શુ ?
૯૦) રૂ. ૨૨ાનુ ૨ાા શેર તો ૯ રૂપીઆનુ કેટલુ ?
૯૧) રૂ. ાનુ ૧૦ રૂપીઆભ.ર તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૯૨) રૂ. ાાનું પાચ રૂપીઆભાર તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૯૩) રૂ. ાાાનુ ૨ાા રૂપીઆભાર તો શેરનુ શુ ?
૯૪) રૂ. ૦)=નુ પાચ રૂપીઆભાર તો ૨ શેરનું શુ ?
૯૫) રૂ. ૧૫)નુ ૭ાા રૂપીઆભાર તો ૧ શેરનુ શુ ?
૯૬) રૂ. ૧૧)નુ મણુ તો ૪ અઢીશેરનુ શુ ?
૯૭) ૩ આનાનુ ૨ાા શેર તો મણનુ શુ ?
૯૮) રૂ ૦)=નું ૨ાા શેર તો મણનુ શુ ?
૯૯) રૂ. ૦)=ાનુ ૨ાા શેર તો મણનુ શુ ?
૧૦૦) રૂ. ા-નુ ૨ાા શેર તો મણનું શુ ?
૧૦૧) ૨ાા શેરના ૩ આના તો ાા મણનું શુ ?
૧૦૨) પાશેરનો ૧ાા આનો તો શેરનુ શું ?
૧૦૩) નવટાંકનો ૧ા આનો તો શેરનુ શુ ?
૧૦૪) ૨ા આનાનું નવટાંક તો ૧ અચ્છેરનું શુ ?
૧૦૫) રૂ. રાાનુ ૧ શેર તો રૂપીઆભારનુ શુ ?
૧૦૬) ૧ાા મણના રૂ. ૮) તો ૧૫ શેરનુ શુ ?
૧૦૭) રૂ. ૫)નું મણ તો રૂ. ૧)નું કેટલુ ?

૧૦૮) રૂ. ૮)નું મણ તો રૂ. ૨ાાનું કેટલું ?
૧૦૯) રૂ. ૦।।=નું શેર ૧। શેરનું શું ?
૧૧૦) રૂ. ૦।=નું ૫ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૧૧૧) ૧। આનાની શેર પાપડી મળે તો ૧। મણ ૩ શેરનું શું ?
૧૧૨) ૧૦ રૂપીઆભારના ૩ આના તો શેરનું શું ?
૧૧૩) ૩ શેરના રૂ. ૯) તો ૦।।। મણનું શુ ?
૧૧૪) રૂ ૦)=ાનું ૧। શેર તો મણનું શુ ?
૧૧૫) ૨ાા શેરનો રૂ ૧) તો ૧ાા મણનું શું ?
૧૧૬) રૂ. ૦।=નુ શેર તો મણનું શુ ?
૧૧૭) ૪ શેરના ૬ રૂપીઆ તો ૩૯ શેરનું શુ ?
૧૧૮) ૨૭ પાઈનુ શેર દૂધ મળે તો ૨૭ આનાનું કેટલું ?
૧૧૯) ૫ અધોળના ૭ાા આના તો શેરનુ શું ?
૧૨૦) રૂ. ૧ાા એ મણ મીઠુ મળે તો ૩ આનાનું કેટલું આવે ?
૧૨૧) રૂ ૧૨ાાનુ મણ તો ૨ાા રૂપીઆમા કેટલુ આવશે ?
૧૨૨) એક આનાનુ ૦।।। અધોળ ઘી મળે તો રૂ. ૧)નુ કેટલું ?
૧૨૩) રૂ. ૦)-નુ અધોળ ઘી મળે તો રૂ. ૦।।નુ કેટલુ ?
૧૨૪) ૨ાા શેરના ૩ આના તો શેર ૦।=નુ શુ આપવુ ?
૧૨૫) ૧। શેર દૂધનો એક આનો તો રૂ. ૧ાનુ કેટલુ ?
૧૨૬) એક આનાનુ ૨ાા શેર તો ૨ાા મણનુ શુ ?
૧૨૭) ૧૬ રૂપીઆનુ ૧ મણ તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૧૨૮) રૂ ૦।=નુ ૨ાા શેર તો રૂ પા નુ કેટલુ ?
૧૨૯) ૨૦ ધાના ૫ રૂપીઆ તો ૩ ધાનુ શુ ?
૧૩૦) ૧ રૂપીઆનુ ૦।।। શેર તો મણનુ શુ ?

૧૩૧) ૬ આનાનુ ૨ાા શેર તો મણનું શુ ?

૧૩૨) ૫૬ દોઢપાઇ વટાવીએ તો કેટલી પાઇ આવશે ?

૧૩૩) ૩૭ાા મણના કોઠારમાથી ૧ા મણના કેટલા ટોપલા ભરાશે ?

૧૩૪) મારી પાસે ૩૧ા મણ અનાજ છે કોઠારમા ૪૦ મણ માય છે તો કોઠાર ભરવાને કેટલું અનાજ લાવવું ?

૧૩૫) રૂ. ૦ાાા કેટલી વાર લઉ તો ૭૨ રૂપીઆ થાય ?

૧૩૬) રૂ. ૭૨માં ૦ાાા રૂપીઓ કેટલીવાર છે ?

૧૩૭) રૂ. ૦ાાા વાળી ૭૨ રૂપીઆમાથી કેટલી ટોપીઓ આવે ?

૧૩૮) રૂ. ૫૫માથી ૦ાાા રૂપીઆની એક, એવી કેટલી ચોપડી આવશે શું બચશે ?

૧૩૯) મને પહેલે દિવસે રૂ ૩ાાા બીજે દિવસે રૂ. ૧ાા, ત્રીજે દિવસે રૂ. ૨ાા અને ચોથે દિવસે રૂ ૧ાા= ખરચ થયો ત્યારે કુલ કેટલો ખર્ચ થયો.

૧૪૦) ૩ાાા મણ જુવાર, ૨ાા મણ ઘઉં અને ૬ા મણ બાજરી લાવ્યો ત્યારે કેટલા મણ અનાજ લાવ્યો ? જો દર મણની સરેરાસ કિંમત ૪ રૂપીઆ હોય તો કેટલા રૂપીઆ આપવા પડે ?

૧૪૧) ૪ાા મણ ૫ શેર ઘઉમાથી ૧ા મણ દળવા આપ્યા ત્યારે બાકી કેટલા રહ્યા.

૧૪૨) ૩૭ાા શેર ચોખામાં બીજા કેટલા નાખુ તો ૧ા મણ થાય ?

૧૪૩) ૧૫ માઇલ ચાલતા ૭ાા કલાક લાગે તો ૭૨ માઇલ ચાલતા કેટલો વખત લાગશે ?

૧૪૪) રૂ. ૧)નુ ૧ાા વાર કપડું મળે તો રૂ ૭૦૦)નું કેટલું આવશે ?

૧૪૫) ૭૧ પાઘડીના રૂ. ૧૭૭ાા બેસે તો ૧૯ પાઘડીનું શુ બેસશે ?

. ૨)નું મણ ૦। ૭॥ શેર તો રૂ ૦।નું કેટલું ?
૨૯ આનાની ૮૭ નારંગી મળે તો ૭ આનાની કેટલી ?
૧॥ રૂપીઆનું ૨૪ તસુ તો ૫ તસુનું શું ?
..૪) ૧ રૂપીઆની ૨૪ નારંગી તો ૯ નારંગીનું શું ?
૧૫૦) ૧ લીટીમા ૯ શબ્દ માય છે તો ૨૩૪ શબ્દની કેટલી લીટી થશે?
૧૫૧) ૩૬ તસુના ૪॥ રૂપીઆ તો ૭ તસુનું શું ?
૧૫૨) કેટલા રૂપીઆમાથી રૂ ૦॥। વાળી ૬૯ ટોપી આવે ?
૧૫૩) દરેક બ્રાહ્મણને રૂ ૧॥ આપતા રૂ. ૪૯॥ ખરચ થયો ત્યારે કેટલા બ્રાહ્મણો હશે ?
એક નિશાળમા ૩૫ પેંડા વહેચ્યા, શેરના પાંચ પેંડા થાય ત્યારે પેડા કેટલા શેર હશે ?
) ક્યા ક્યા પલાખાનો જવાબ, ૩૫, ૭૨, ૧૦૮ ને ૧૪૫ આવે ?
૫૬) દરેક ભિખારીને એકેક પાઇ આપતા રૂ ૧)ની પાઇ વપરાઇ ત્યારે ભિખારી કેટલા હશે ?
૧૫૭) ૬૯ શેર બરફી છે, દરેક સાધુને જો ૧॥ શેર આપું તો કેટલા સાધુને આપી શકાય ?
૧૫૮) રૂ ૧॥ છે બીજા ધોરણનો "મુખગણિત શિક્ષક"ના બે આના બેસે છે, તો કેટલા "મુખગણિત શિક્ષક" આવશે ?
૫૯) રૂ ૩૭॥મા ૧૫ છત્રી લીધી તો એ લેખે ૧૭ છત્રીનું શું બેસશે ?
૧૬૦) ૨૪ ચોપડીના રૂ ૩॥। બેસે તો ૧૬ ચોપડીનુ શુ બેસે ?
૧૬૧) ૧૭ મણ બટાટાના રૂ ૪૨॥ તો રૂ ૧૫)મા કેટલા મણ આવે ?
૧૬૨) ૭૫ માણસ વચ્ચે રૂ ૧૧૨॥ વહેચ્યા તો ૧૫ માણસના મળીને કેટલા રૂપીઆ થશે ?

૧૬૩) ૪૭ ખુરશીના રૂ. ૧૧૭॥ બેઠા તો ૬૯ ખુરશીનુ શુ

૧૬૪) દોઢ રૂપીવાળી ૩૦ ચોપડીને બદલે રૂ. ૨॥ વાળી ચોપડી આપવી ?

૧૬૫) રૂ. ૮॥ માં ૧૭ ખડીઆ મળે છે તો રૂા. ૩૫) માં ક આવશે ?

૧૬૬) ૬ મહીનામાં રૂ. ૧૫૬) બચાવું છુ તો રૂ. ૨૩૪) બચાવવાને કેટલો વખત લાગશે ?

૧૬૭) ૬ મણ લોટના રૂ. ૩૦) તો ૩૬ મણનું શુ ?

૧૬૮) ૧૫ કેરીના રૂ. ૩॥। તો રૂ. ૫)માં કેટલી કેરી આવશે ?

૧૬૯) ૧૭ મણ દૂધના રૂ. ૧૦૨ તો ૫૧ મણનું શું ?

૧૭૦) ૧૩ ઘોડાના રૂ. ૧૦૪૦ બેઠા તો ૫૨ ઘોડાનુ શું બ

૧૭૧) રૂ. ૩૫માંથી રૂ. ૨॥ વાળી કેટલી નોટો આવે ને શું ૮

૧૭૨) રૂ. ૨॥ વાળી ૩૫ ટોપી લેતા રૂ. ૦॥। વધ્યો ત્યારે કે રૂપીઆ હોવા જોઇએ ?

૧૭૩) કઇ સખ્યાને ૧॥થી ગુણીએ તો ૧૪૪ આવે ?

૧૭૪) જો રૂ. ૨૮ વધારે હોત તો ૭ રૂપીઆવાળી ૧૩ ખુરશી લેતાં ૩ રૂપીઆ વધત, ત્યારે રૂપીઆ કેટલા હોવા જોઇએ ?

૧૭૫) હું બજારમા કેટલાક પૈસા લઇ ગયો, ૯ પૈસાની રેવડ ા, અને ૨ પૈસાના બોર લીધા, પણ મારા મામા મળ્યા; તેમ' 'ને એક આનો આપ્યો ત્યારે મારી પાસે ૫ પૈસા ર.પા :તો ઘેરથી હુ કેટલા પૈસા લઇ નીકળેલો ?

સને ૧૯૨૪

સમાપ્ત.